

Sag C-507/23**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

8. august 2023

Forelæggende ret:

Augstākā tiesa (Senāts) (Letland)

Afgørelse af:

7. august 2023

Sagsøger i første instans og kassationsappellant:

A

Sagsøgt i første instans og procesdeltager i kassationssagen:

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (center for beskyttelse af forbrugerrettigheder)

[Udelades]

Latvijas Republikas Senāts (Republikken Letlands øverste domstol)**AFGØRELSE [udelades]**

Riga, den 7. august 2023

Denne domstol [udelades] [dommerkollegiets sammensætning]

har behandlet spørgsmålet, om Den Europæiske Unions Domstol skal forelægges en anmodning om præjudiciel afgørelse i forbindelse med den kassationsappel, som A har iværksat til prøvelse af den dom, der blev afsagt af Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Letland) den 20. maj 2023 med hensyn til spørgsmålet om erstatning for immateriel skade i den forvaltningsretlige sag, der blev indledt ved den af A indgivne stævning med påstand om ophør og konstatering af ulovlighed af den faktiske handling foretaget af centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder, som bestod i brug og formidling

af sagsøgerens personoplysninger i handlingen i en [audiovisuel] fortælling uden sagsøgerens tilladelse, samt om erstatning for immateriel skade.

Baggrund

Faktiske omstændigheder

1 For [Latvijas Republikas] Senāts (Republikken Letlands øverste domstol) verserer en kassationsappel i sagen mellem sagsøgeren i første instans, A, som er en i Letland velkendt journalist og ekspert i bilindustrien, og center for beskyttelse af forbrugerrettigheder om dette centers uautoriserede behandling af sagsøgerens personoplysninger i forbindelse med formidlingen af en video.

Centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder gennemførte en oplysningskampagne, i hvilken forbindelse dette center på forskellige websteder formidlede en video med titlen »Pārbaudi – Pērc – Lietoto sociālais eksperiments« (»Socialt eksperiment »Undersøg – køb – brugt««). Videoen indeholdt en besked til forbrugerne om forskellige væsentlige risici, som de kan stå over for, når de køber en brugt bil. I videoen opfordres forbrugerne til at kontrollere sælgernes identitet og omdømme og til at være forsigtige, eftersom uhæderlige erhvervsdrivende kan benytte sig af uhæderlige metoder og forsøge at efterligne kendte eksperter offentligt for på denne måde under falske forudsætninger at øge forbrugerens tillid til sælgeren af et konkret køretøj og få den pågældende til at købe et køretøj, der er uhensigtsmæssigt ud fra et teknisk perspektiv eller et andet perspektiv. Hovedpersonen i fortællingen efterlignede sagsøgerens stemme, talte i telefon på samme karakteristiske måde som sagsøgeren og var iført en tilsvarende hue, som sagsøgeren havde haft på i andre programmer. I fortællingen vises en liste med overskriften »[A]’s typiske vendinger«, og der indgår en sekvens fra programmet »TE!« ([»HER!«]), hvor sagsøgeren er synlig og taler.

Sagsøgeren, som var utilfreds med den måde, hvorpå hans person blev brugt i videoen, gjorde indsigelse mod visningen og udbredelsen af en fortælling med disse kendetegn. Denne fortælling blev ikke desto mindre vist på flere websteder og er fortsat tilgængelig online.

Sagsøgeren fremsatte et krav over for center for beskyttelse af forbrugerrettigheder om at bringe visningen af videoen til ophør, om at give en offentlig undskyldning for den skade, som sagsøgerens omdømme havde lidt, og om erstatning for denne immaterielle skade. Det nævnte center imødekom ikke dette krav.

Sagsøgeren anlagde sag med påstand om, at det blev fastslået, at handlingen foretaget af center for beskyttelse af forbrugerrettigheder var ulovlig, om at dette center blev pålagt at give sagsøgeren en undskyldning og betale ham 2 000 EUR i erstatning for immateriel skade.

2 Administratīvā rajona tiesa (distriktsdomstol i forvaltningsretlige sager, Letland) gav sagsøgeren delvist medhold, idet den fastslog, at den faktiske

handling foretaget af centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder, som bestod i brug og formidling af sagsøgerens personoplysninger uden dennes samtykke, var ulovlig, og pålagde dette center at bringe denne handling til ophør samt en pligt til at betale sagsøgeren en erstatning på 100 EUR for den forvoldte immaterielle skade og til at give ham en offentlig undskyldning.

Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Letland, herefter også »appeldomstolen«), som behandlede appelsagen, gav også sagsøgeren delvist medhold, idet den fastslog, at den faktiske handling foretaget af centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder, som bestod i brug og formidling af sagsøgerens personoplysninger uden dennes samtykke, var ulovlig, og pålagde dette center at bringe brugen og formidlingen af sagsøgerens personoplysninger i fortællingen »Socialt eksperiment »Undersøg – køb – brugt« til ophør samt en pligt til at give sagsøgeren en offentlig undskyldning på de websteder, hvor fortællingen var blevet offentliggjort. Sagsøgte blev frifundet for de øvrige påstande (om økonomisk erstatning for den immaterielle skade).

[Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) fastslog, at handlingen foretaget af centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder var fortsat efter ikrafttrædelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (herefter »databeskyttelsesforordningen«), og at denne handling var i strid med denne forordnings artikel 6, stk. 1, litra e). Personoplysningerne består ikke blot af sagsøgerens fulde navn, men også af dennes person, som i den konkrete sag bl.a. gengives ved hjælp af et billede af sagsøgeren fra programmet »TE!«, og der er et direkte fokus på sagsøgerens erhvervsmæssige beskæftigelse i bilindustrien. Den omstændighed, at personoplysninger indgår i en fortælling, og at de offentliggøres og opbevares på en sådan måde, at de er tilgængelige for andre personer, udgør en behandling af personoplysninger. Fortællingen blev skabt i forbindelse med offentlig myndighedsudøvelse og havde til formål at opnå det legitime og socialt nødvendige mål bestående i at øge forbrugernes viden, således at disse kan træffe en økonomisk beslutning om købet af en brugt bil, der er baseret på præcise oplysninger. Det var imidlertid muligt at opnå dette mål uden at bruge sagsøgerens personoplysninger: med en anden form for henvendelse til offentligheden, med en fortælling med et andet indhold eller med en anden person i en lignende fortælling.

Ved vurderingen af, om det var påkrævet at fastsætte en pligt til at betale erstatning som følge af krænkelsen af sagsøgerens rettigheder, fastslog [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), at den af centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder begåede overtrædelse ikke var alvorlig. Appeldomstolen tog i betragtning, at brugen af sagsøgerens person i fortællingen hverken havde til formål at krænke hans ære eller skade hans omdømme. For en udenforstående objektiv og rimeligt opmærksom seer kan fortællingen ikke give indtrykket af, at sagsøgeren er en svindler eller en uærlig

person. Sagsøgeren led en immateriel skade, for så vidt som det nævnte center offentliggjorde hans personoplysninger uden at tage hensyn til hans indvendinger og uden at afhjælpe overtrædelsen på hans anmodning. Det nævnte center begik denne overtrædelse, idet den anlagde en fejlagtig fortolkning af lovgivningen, som desuden var vanskelig at fortolke. Appeldomstolen tog også i betragtning, at skabelsen og offentliggørelsen af den omhandlede fortælling uden personens tilladelse ville have været tilladt, hvis dette var sket i journalistisk øjemed, at en fortælling med disse kendetegn var bedst egnet til at opnå det forfulgte mål, og at der ikke var blevet anvendt følsomme personoplysninger om sagsøgeren. På denne baggrund fastslog appeldomstolen, at den omstændighed, at fortællingen er tilgængelig på internettet, ikke i sig selv forårsager sagsøgeren en skade i form af en ærekrænkelse.

Eftersom centret ikke havde bragt den faktiske handling til ophør efter sagsøgerens begrundede indvendinger, bestemte [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), at en afhjælpning af den immaterielle skade via en genoprettelse af situationen forud for skadens indtræden, som omhandlet i artikel 14 i Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (lov om erstatning for tab forvoldt af nationale myndigheder), ikke var tilstrækkelig. Derfor pålagde appeldomstolen den pågældende myndighed en pligt til at give sagsøgeren en offentlig undskyldning på de websteder, hvor fortællingen var blevet offentliggjort. Eftersom fortællingen hverken havde krænket sagsøgerens ære eller skadet hans omdømme, og der ikke var blevet anvendt følsomme oplysninger om ham, var det efter appeldomstolens opfattelse ikke nødvendigt at fastsætte en økonomisk erstatning.

3 Sagsøgeren iværksatte kassationsappel til prøvelse af dommen fra [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) for så vidt angår afvisningen af påstanden om økonomisk erstatning for den immaterielle skade. Kassationsappellen indeholder følgende anbringender med henblik på ophævelse af den nævnte dom:

3.1 [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) begik en fejl ved vurderingen af, om sagsøgeren havde lidt skade, idet den anlagde en fejlagtig fortolkning af begrebet ærekrænkelse og skade på omdømmet, og idet den, uden begrundelse, ikke tog hensyn til flere forhold, som sagsøgeren havde anført med hensyn til den ærekrænkelse, han havde lidt, og skaden på hans omdømme (herunder gengivelsen af en fortælling på en måde, der fra seernes synspunkt underminerer sagsøgerens status som anerkendt ekspert på bilområdet). Appeldomstolen burde have taget højde for reaktionen på fortællingen og på sagsøgerens person, der indgår heri, hos en gennemsnitlig seer, der som regel ikke er den mest opmærksomme seer. Appeldomstolen tog heller ikke i betragtning, at offentliggørelsen af fortællingen fandt sted på trods af sagsøgerens kategoriske modstand, som var baseret på begrundede indvendinger mod handlingen i den nævnte fortælling.

Eftersom appeldomstolen ikke sikrede effektiv retsbeskyttelse på området for ærekrænkelser, tilsidesatte den artikel 95 (beskyttelse mod ærekrænkelser) og artikel 96 (respekt for privatlivet) i Republikken Letlands forfatning.

3.2 Appeldomstolen anførte i det væsentlige, at sagsøgerens popularitet og egnethed med henblik på skabelsen af en fortælling er begrundelser for et indgreb i sagsøgerens ret til privatlivets fred og i hans ret til selv at tage stilling til behandlingen af sine personoplysninger.

3.3 Den omstændighed, at det er vanskeligt at fortolke lovgivningen, kan ikke benyttes som en begrundelse for myndighedens vilkårlighed i form af en forsætlig handling, der var i strid med sagsøgerens klart udtrykte vilje.

3.4 Den af appeldomstolen fastsatte erstatning (en undskyldning på de websteder, hvor centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder havde offentliggjort fortællingen) er ikke rimelig. I en demokratisk retsstat kan en erstatning for skader ikke være uforholdsmæssigt lav. Pligten til at give en offentlig undskyldning er et spørgsmål om almindelig høflighed og moral. Til sammenligning fastsætter databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 5, administrative bøder på op til 20 000 000 EUR, eller hvis det drejer sig om en virksomhed, på op til 4% af dens samlede globale årlige omsætning i det foregående regnskabsår.

3.5 Appeldomstolen tog ikke hensyn til og behandlede slet ikke databeskyttelsesforordningens artikel 82 [udelades] [gengivelse af databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1].

Retlige omstændigheder

Relevante retsfor skrifter

EU-retten

4 Artikel 8, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder; artikel 1, stk. 2, og artikel 82 i samt 75., 85. og 146. betragtning til databeskyttelsesforordningen.

Lettisk ret

5 Artikel 92, tredje afsnit, i Republikken Letlands forfatning:

»I tilfælde af et uberettiget indgreb i en persons rettigheder har den pågældende ret til en passende erstatning.«

Artikel 14 i lov om erstatning for tab forvoldt af nationale myndigheder med overskriften »Pligt [til at betale erstatning] for immateriel skade«:

»1. Pligten til at betale erstatning for immateriel skade fastsættes afhængig af betydningen af de rettigheder og retligt beskyttede interesser, der er gjort indgreb i, og af alvoren af det omhandlede indgreb i betragtning af begrundelsen for og de

faktiske og retlige omstændigheder ved myndighedens handling samt af ofrets adfærd og medansvar og øvrige omstændigheder, der er relevante i den pågældende sag.

2. Der ydes erstatning for immateriel skade ved at genoprette situationen forud for skadens indtræden eller, såfremt denne løsning er helt eller delvist umulig eller utilstrækkelig, ved en undskyldning eller ved betaling af en passende erstatning.

3. Hvis myndigheden eller retten efter en vurdering af omstændighederne i den pågældende sag fastslår, at indgrebet i personens rettigheder eller retligt beskyttede interesser ikke er alvorligt, kan en skriftlig eller offentlig undskyldning udgøre den eneste form for erstatning eller en erstatning, der ledsager den immaterielle skade.

4. Erstatning for immateriel skade kan udgøre højst 7 000 EUR. Såfremt der forvoldes alvorlig immateriel skade, kan der fastsættes en erstatning på højst 10 000 EUR; såfremt der er tale om en skade for menneskeliv eller en særligt alvorlig sundhedsskade, kan der fastsættes en erstatning på højst 30 000 EUR.«

Grundene til, at der hersker tvivl om fortolkningen af EU-lovgivningen

6 [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) fastslog, at sagsøgerens rettigheder var blevet tilsidesat, og denne domstols dom er på dette punkt blevet retskraftig, men sagsøgeren er hverken enig i bedømmelsen af indgrebet i hans rettigheder og af den skade, som dette indgreb forvoldte, eller i den erstatning, der er blevet fastsat som følge heraf. I forbindelse med kassationsappellen skal det dermed efterprøves, om appeldomstolen foretog en korrekt bedømmelse af alvoren af det indgreb i sagsøgerens rettigheder, som center for beskyttelse af forbrugerrettigheder foretog, og af forekomsten af den skade, som dette indgreb forvoldte, samt om den erstatning, som appeldomstolen fastsatte, kan anses for at være passende.

7 I henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1, har enhver, som har lidt materiel eller immateriel skade som følge af en overtrædelse af denne forordning, ret til erstatning for den forvoldte skade fra den dataansvarlige eller databehandleren.

Den Europæiske Unions Domstol har fastslået, at eftersom der i databeskyttelsesforordningen ikke henvises til medlemsstaternes ret for så vidt angår betydningen og rækkevidden af udtrykkene i denne forordnings artikel 82, særligt begreberne »materiel eller immateriel skade« og »erstatning for den forvoldte skade«, skal disse udtryk ved anvendelsen af denne forordning anses for at være selvstændige EU-retlige begreber, der skal fortolkes ensartet i alle medlemsstaterne (dom af 4.5.2023, Österreichische Post, C-300/21, EU:C:2023:370, herefter »Österreichische Post-dommen« præmis 30). Således er det med henblik på fortolkningen af disse begreber ikke lettisk ret, men derimod forordningens bestemmelser som fortolket i Domstolens praksis, der finder anvendelse.

Det fremgår af [Administratīvā] apgabaltiesas (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) dom, at denne domstol alene støttede sine konklusioner om erstatning for skaden på lettisk lovgivning og retspraksis, hvilket ikke er i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 82.

I [Administratīvā] apgabaltiesas (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) dom behandles endvidere flere aspekter, i hvilken forbindelse fortolkningen af databeskyttelsesforordningens artikel 82 har betydning. Det fremgår af oplysninger fra Den Europæiske Unions Domstols register, at medlemsstaternes retter allerede har forelagt Domstolen flere spørgsmål om fortolkningen af den pågældende artikel, hvilke svar også kan have betydning i den foreliggende sag (sag C-340/21, C-667/21, C-687/21, C-741/21, C-182/22, C-456/22, C-590/22 og C-65/23). Disse spørgsmål er imidlertid endnu ikke blevet besvaret, og derfor er det ifølge den forelæggende ret nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol en anmodning om præjudiciel afgørelse.

8 Et af de aspekter, der havde betydning i forbindelse med behandlingen af sagen for [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), er spørgsmålet, om der skal fastsættes en erstatningspligt i forbindelse med overtrædelsen af databeskyttelsesforordningen, dvs. i forbindelse med en krænkelse af databeskyttelsesreglerne i sig selv, eller om der også kræves bevis for den skade, som denne krænkelse har forårsaget. Den Europæiske Unions Domstol har allerede besvaret dette spørgsmål.

I databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1, fastsættes retten til erstatning for materiel eller immateriel skade, der er forvoldt som følge af en overtrædelse af denne forordning. Som Den Europæiske Unions Domstol har forklaret, er den blotte *overtrædelse* af denne forordnings bestemmelser ikke tilstrækkelig til at give ret til erstatning, idet der kræves bevis for den *skade*, som denne overtrædelse har forvoldt (Österreichische Post-dommen, præmis 32 og 42).

Det fremgår af [Administratīvā] apgabaltiesas (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) dom, at denne domstol nærmere bestemt vurderede behovet for erstatning i forhold til den overtrædelse, isoleret set, som myndigheden havde begået af forordningen, eftersom den hverken konstaterede, at sagsøgerens ære var blevet krænket, eller at hans omdømme havde lidt skade. Dette er ikke i overensstemmelse med forordningens artikel 82, stk. 1. Hvis appeldomstolen konkluderede, at sagsøgeren ikke havde lidt skade som følge af overtrædelsen af forordningen, burde den have forkastet erstatningspåstanden.

Inden der drages andre konklusioner, må det imidlertid efterprøves, om appeldomstolen begik en fejl i forbindelse med vurderingen af, om der forelå en skade.

9 I denne henseende må det afklares, om en overtrædelse af databeskyttelsesforordningen, dvs. en overtrædelse af databeskyttelsesreglerne, ikke desto mindre også samtidig i sig selv kan udgøre en skade for personen.

Det fremgår af 146. betragtning til databeskyttelsesforordningen, at den dataansvarlige eller databehandleren bør yde erstatning for enhver skade, som en person måtte lide som følge af behandling, der overtræder denne forordning. Begrebet »skade« bør fortolkes bredt i lyset af retspraksis ved Domstolen, således at det fuldt ud afspejler formålene for denne forordning. Registrerede bør have fuld erstatning for den skade, som de har lidt. Med henvisning til samme betragtning har Domstolen lagt vægt på en fortolkning af skadesbegrebet, der afspejler formålene med forordningen, som bl.a. er at sikre et ensartet og højt niveau for beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i Unionen og at sikre en konsekvent og ensartet anvendelse af reglerne for beskyttelse af disse personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder i forbindelse med behandling af sådanne oplysninger overalt i Unionen (Österreichische Post-dommen, præmis 46-48). Med henblik på databeskyttelsesforordningens artikel 82 skal begrebet »skade«, herunder begrebet »immateriel skade«, undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, der er særlig for EU-retten (Österreichische Post-dommen, præmis 44).

I artikel 8, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder fastsættes retten til databeskyttelse som en selvstændig subjektiv ret, der er iboende i personen, dvs. at enhver har ret til beskyttelse af personoplysninger, der vedrører den pågældende. Det fremgår desuden af databeskyttelsesforordningens artikel 1, stk. 2, at denne forordning beskytter fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, navnlig deres ret til beskyttelse af personoplysninger, og dermed nævnes retten til beskyttelse af personoplysninger som en af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder.

Dermed opstår spørgsmålet, om et indgreb i denne subjektive ret i sig selv udgør en skade for personen. Dvs. om et indgreb i andre rettigheder, som en person er sikret (som f.eks. retten til respekt for privatlivet og ejendomsretten), anses for en skade: kan det også fastslås, at en overtrædelse af den nævnte ret til databeskyttelse i sig selv udgør – eller i det mindste under visse omstændigheder kan udgøre – en skade, der er forvoldt på denne person?

Dette fører til et efterfølgende spørgsmål om det forhold, der består mellem overtrædelsen af databeskyttelsesforordningen, dvs. en overtrædelse af databeskyttelsesreglerne, og overtrædelsen af retten til databeskyttelse som en subjektiv ret. Behandling af oplysninger er en aktivitet, der foretages med personoplysninger, der principielt er beskyttede. Når behandlingen af oplysningerne er ulovlig, kan det dermed antages, at der med denne behandling af oplysninger foretages et uberettiget indgreb i den pågældendes subjektive ret til beskyttelse af sine oplysninger, netop fordi disse oplysninger ikke var blevet beskyttet mod en ulovlig behandling.

I den foreliggende sag kan det f.eks. være hensigtsmæssigt at overveje, om formidlingen af personoplysninger i en informativ fortælling, idet den fandt sted trods den pågældendes udtrykkelige indvending, i sig selv forårsager en skade, eftersom den udgør et indgreb i personens ret til databeskyttelse (og dermed udgør

en skade i sig selv, selv om der ikke godtgøres en tilsidesættelse af privatlivets fred for den pågældende, en skade i form af ærekrænkelse eller en skade på den pågældendes omdømme.

Det må tilføjes, at der i 75. betragtning til databeskyttelsesforordningen nævnes specifikke former for skader, på hvilken baggrund det kan udledes, at det er muligt, at en overtrædelse af forordningen i sig selv, selv om den udgør en krænkelse af en persons ret til databeskyttelse, ikke kan anses for en skade i forordningens forstand; med andre ord vil en overtrædelse af forordningen i sig selv ikke sædvanligvis blive anset for et indgreb i »fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder«, som er nævnt i denne betragtning, eller for en skade. Den nævnte betragtning har følgende ordlyd: »Risiciene for fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder, af varierende sandsynlighed og alvor, kan opstå som følge af behandling af personoplysninger, der kan føre til fysisk, materiel eller immateriel skade, navnlig hvis behandlingen kan give anledning til forskelsbehandling, identitetstyveri eller -svig, finansielle tab, skade på omdømme, tab af fortrolighed for personoplysninger, der er omfattet af tavshedspligt, uautoriseret ophævelse af pseudonymisering eller andre betydelige økonomiske eller sociale konsekvenser; hvis de registrerede kan blive berøvet deres rettigheder og frihedsrettigheder eller forhindret i at udøve kontrol med deres personoplysninger; hvis der behandles personoplysninger, der viser race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, og behandling af genetiske data, helbredsoplysninger eller oplysninger om seksuelle forhold eller straffedomme og lovovertrædelser eller tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger; hvis personlige forhold evalueres, navnlig analyse eller forudsigelse af forhold vedrørende indsats på arbejdspladsen, økonomisk situation, helbred, personlige præferencer eller interesser, pålidelighed eller adfærd eller geografisk position eller bevægelser, med henblik på at oprette eller anvende personlige profiler; hvis der behandles personoplysninger om sårbare fysiske personer, navnlig børn; eller hvis behandlingen omfatter en stor mængde personoplysninger og berører et stort antal registrerede«. Visse af de former for skader, der nævnes her, kan anses som blotte overtrædelser af databeskyttelsesreglerne uden en krænkelse af andre rettigheder og frihedsrettigheder (f.eks. når den registrerede fratages retten til at kontrollere sine personoplysninger), mens det af ordlyden af denne betragtning som helhed synes at fremgå, at en overtrædelse af databeskyttelsesreglerne i de fleste tilfælde ikke forvolder en skade i sig selv, men at den pågældende overtrædelse til en vis grad adskiller sig kvalitativt fra en skade.

Endvidere fremgår følgende af 85. betragtning til samme forordning: »Et brud på persondatasikkerheden kan, hvis det ikke håndteres på en passende og rettidig måde, påføre fysiske personer fysisk, materiel eller immateriel skade, såsom tab af kontrol over deres personoplysninger eller begrænsning af deres rettigheder, forskelsbehandling, identitetstyveri eller -svig, finansielle tab, uautoriseret ophævelse af pseudonymisering, skade på omdømme, tab af fortrolighed for oplysninger, der er omfattet af tavshedspligt, eller andre betydelige økonomiske eller sociale konsekvenser for den berørte fysiske person«. Det, der her nævnes

som mulige former for skader, er såvel forhold, der i sig selv udgør en overtrædelse af databeskyttelsesreglerne (tabet af kontrol over personoplysninger), som forhold, der er forbundet med et indgreb i andre rettigheder og frihedsrettigheder (f.eks. skade på omdømme).

Dette forstærker således tvivlen med hensyn til det forhold, der består mellem en overtrædelse af databeskyttelsesforordningens bestemmelser i form af en overtrædelse af databeskyttelsesreglerne og en »skade« i henhold til denne forordnings artikel 82, stk. 1.

10 Efterfølgende er det nødvendigt at undersøge den forbindelse, der findes mellem skaden og en erstatning, der står i forhold til denne skade.

I forbindelse med en fortolkning af skadesbegrebet, der er i overensstemmelse med formålet med forordningen, har Domstolen fastslået, at såfremt erstatning for immateriel skade var betinget af, at en vis alvorstærskel var nået, ville det risikere at skade sammenhængen i den ordning, der er indført ved databeskyttelsesforordningen, eftersom gradueringen af en sådan tærskel, som muligheden for at opnå en sådan erstatning ville afhænge af, ville kunne variere afhængigt af de påkendende retters bedømmelse (Österreichische Post-dommen, præmis 49).

Med hensyn til den erstatningspligt, der bør fastsættes, dvs. til at betale en økonomisk erstatning, har Domstolen fastslået, at det tilkommer hver enkelt medlemsstat i sin retsorden at fastsætte de kriterier, der giver mulighed for at bestemme omfanget af den erstatning, der skal betales i denne forbindelse, idet de nævnte principper om ækvivalens og effektivitet skal overholdes (ibidem, præmis 53-54).

Domstolen har også fastslået, at en økonomisk erstatning på grundlag af databeskyttelsesforordningens artikel 82 anses for at være »fuld«, hvis den fuldstændigt kompenserer den skade, der er lidt på grund af overtrædelsen af denne forordning, uden at det med henblik på en sådan ydelse af fuldstændig kompensation er nødvendigt at pålægge betaling af erstatning med karakter af straf (ibidem, præmis 58).

Således har Domstolen generelt fastlagt rammerne med henblik på fastsættelsen af erstatning. Der hersker imidlertid stadig tvivl om enkelte spørgsmål.

11 [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) var i den omhandlede sag af den opfattelse, at en offentlig undskyldning udgjorde en tilstrækkelig erstatning for den immaterielle skade. Det må tilføjes, at denne form for erstatning for immateriel skade, navnlig når indgrebet i personens rettigheder ikke er alvorligt, udtrykkeligt er fastsat i lettisk lovgivning (nærmere bestemt i artikel 14, stk. 2 og 3, i lov om erstatning for tab forvoldt af nationale myndigheder) og også finder anvendelse i tilfælde, hvor der ikke er mulighed for restitutio in integrum.

Hvis erstatningens form og omfang fastsættes i henhold til lettisk ret, kan resultatet, afhængig af den sagsøgte myndigheds eller appeldomstolens vurdering, således være, at en undskyldning anses for at være en tilstrækkelig erstatning, herunder når der ikke er mulighed for restitutio in integrum.

Eftersom spørgsmålet om skadens forekomst og betydning fortsat er uafklaret i den foreliggende sag, og afklaringen af dette spørgsmål afhænger af fortolkningen af skadesbegrebet, kan det i dette tilfælde være væsentligt at afklare, om fastsættelsen af en pligt til at give en undskyldning som den eneste erstatning er i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1, fortolket i overensstemmelse med formålet med forordningen og med princippet om fuld erstatning.

12 Ved undersøgelsen af erstatningens form og omfang tog [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) bl.a. hensyn til formålene med og begrundelsen for myndighedens handling. I sin begrundelse anførte [Administratīvā] apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) navnlig, at myndigheden, idet den skabte og formidlede fortællingen på trods af sagsøgerens indvending, udførte en opgave i samfundets interesse, at brugen af sagsøgerens personoplysninger var egnet til dette formål, og at myndighedens hensigt hverken var at krænke sagsøgerens ære eller skade hans omdømme, samt at det var vanskeligt at anvende lovgivningen i det pågældende tilfælde.

Dette rejser spørgsmålet, om disse betragtninger, der nærmere bestemt er et udtryk for holdningen og begrundelsen hos ophavsmanden til overtrædelsen af databeskyttelsesreglerne, kan tages i betragtning ved fastsættelsen af pligten til at yde erstatning for skaden.

Databeskyttelsesforordningens artikel 82 fastsætter som allerede nævnt et princip om fuld erstatning. Hvis en ret fastslår, at der på grund af ophavsmandens begrundelse bør fastsættes en lavere erstatning end den, der normalt står i forhold til den lidte skade, ophører størrelsen af denne erstatning således med at stå i forhold til omfanget af selve skaden. Domstolen har afvist, at det er nødvendigt, at erstatningens størrelse har karakter af straf, netop eftersom dette ikke er nødvendigt for at sikre en fuld erstatning for skaden (Österreichische Postdommen, præmis 58). Det ønskes oplyst, om der ikke bør gøres tilsvarende overvejelser i den foreliggende sag, nærmere bestemt om der, idet ophavsmandens begrundelse tages i betragtning, sker en fordrejning af forholdet mellem skaden og en erstatning, der står i forhold til denne skade, og om der således foreligger en omgåelse af ordningen med fuld erstatning.

13 Sammenfattende nærer den forelæggende ret tvivl med hensyn til fortolkningen af EU-retten. Derfor er det nødvendigt at forelægge Den Europæiske Unions Domstol præjudicielle spørgsmål.

[Udelades] [processuelle overvejelser]

Konklusion

I overensstemmelse med artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde [udelades] [henvisning til nationale procedureregler] træffer Senāts (øverste domstol) følgende

afgørelse

Den Europæiske Unions Domstol forelægges følgende præjudicielle spørgsmål:

- 1) Skal databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1, fortolkes således, at en ulovlig behandling af personoplysninger, der udgør en overtrædelse af den nævnte forordning, i sig selv kan udgøre et uberettiget indgreb i en persons ret til beskyttelse af sine personoplysninger og en skade, der er forvoldt på denne person?
- 2) Skal databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1, fortolkes således, at denne bestemmelse, når det ikke er muligt at genoprette den oprindelige situation før skadens indtræden, tillader, at der fastsættes en pligt til at undskylde som den eneste erstatning for den immaterielle skade?
- 3) Skal databeskyttelsesforordningens artikel 82, stk. 1, fortolkes således, at denne bestemmelse tillader, at omstændigheder, der er et udtryk for holdningen og begrundelsen hos den part, der behandler oplysningerne (f.eks. kravet om at udføre en opgave i samfundets interesse, den manglende hensigt om at skade personen eller vanskelighederne ved at forstå den lovgivningsmæssige ramme), begrundes, at der fastsættes en lavere erstatning for den nævnte skade?

Sagen udsættes, indtil Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse.

Denne afgørelse kan ikke appelleres.

[Udelades]

[underskrifter]